

Diagnostyka kosmetologiczna – studium przypadków

Część 3. Skóra wrażliwa atopowa – kobieta

Cykl poświęcony nowoczesnej diagnostyce kosmetologicznej, przedstawiający najczęstsze problemy skóry u pacjentów w różnym wieku i różnej płci. Blok artykułów realizujemy wspólnie ze specjalistą dermatologiem – dr n. med. Danutą Nowicką, firmą Beauty of Science oraz portalem www.ekosmetyczki.pl.

Studium przypadków:

Część 1. Skóra dojrzała – mężczyzna

Część 2. Skóra dojrzała z przebarwieniami i rozszerzonymi naczyńcami – kobieta

Część 3. Skóra wrażliwa atopowa – kobieta

Część 4. Skóra tłusta, naczyńcowa

Część 5. Skóra tłusta z bliznami potrądzikowymi

Część 6. Skóra z aktywnym trądzikiem różowatym

Schorzenia o podłożu alergicznym dotyczą nawet 30% populacji, tak więc jest to powszechny problem, z którym profesjonalści spotykają się w gabinetach kosmetycznych. Skóra atopowa jest bardzo trudna w pielęgnacji, przede wszystkim ze względu na skłonność do odczynów alergicznych i podrażnień. Wymaga specjalnego traktowania zarówno w domu, jak i w gabinecie.

Ze względu na wagę tematu pragniemy wzbogacić obecną część o omówienie przyczyn i objawów atopowego zapalenia skóry, co z pewnością będzie pomocne w codziennej pracy. Analizowany przez nas przypadek ma niezwykle wartość dydaktyczną i poznawczą.

UWAGA:

Alergiem może być co trzeci klient gabinetu kosmetycznego!

Metodyka postępowania z klientem:

1. Wywiad z klientem – ankieta
2. Badanie skóry przy użyciu lampy lupy
3. Komputerowe badanie skóry
4. Diagnoza
5. Plan pielęgnacji gabinetowej i domowej
6. Zabiegi dermatologii estetycznej

Ad. 1

Wywiad z klientem – ankieta

W wywiadzie uwzględniamy w pierwszej kolejności wszystkie cechy, które mogą ułatwić nam ustalenie przyczyn powstałych zmian dermatologicznych, czyli zwracamy uwagę na wykonywany zawód klienta/ki, styl spędzania wolnego czasu, ekspozycję na światło słoneczne, kontakt z zanieczyszczeniami powietrza, narażenie na stres i klimatyzację. Bardzo dokładnie ustalamy codzienne zwyczaje pielęgnacyjne pacjenta, zarówno dotyczące skóry twarzy, jak i całego ciała. Dla skóry atopowej niezwykle ważna jest jej codzienna pielęgnacja: dokładnie wypytajmy klienta/kę przede wszystkim o to, jak myje swoją skórę oraz czy nawilża ją bezpośrednio po kąpielach.

Aby dobrać właściwe postępowanie, ustalamy również istnienie ewentualnych przeciwwskazań (alergie i inne schorzenia, przyjmowane leki). W przypadku AZS szczególnie dokładnie ustalmy nadwrażliwość na substancje mogące być składnikami stosowanych w gabinecie kosmetyków (wazelina, parafina, gliceryna, witamina C, olejki eteryczne).

Studium przypadku

Przedstawiamy przypadek 50-letniej kobiety chorującej na atopowe zapalenie skóry od wczesnego dzieciństwa. Z wywiadu wynika, iż pacjentka uczulona jest na pyłki traw, owoce cytrusowe i białko jaja kurzego. Wykonuje pracę biurową z narażeniem na klimatyzację i nadmiernie nasilony stres. Od 30 lat pali kilka papierosów dziennie, pije 2 filiżanki kawy, nie nadużywa alkoholu. Jako hobby podaje dalekie podróże, zwłaszcza do krajów egzotycznych o gorącym klimacie. Na stałe nie przyjmuje żadnych leków, w okresie pylenia traw wspomaga się lekami przeciwalergicznymi.

AZS – przyczyny, skutki, objawy

Atopowe zapalenie skóry jest chorobą o podłożu alergicznym, za objawy której odpowiedzialne są czynniki genetyczne oraz środowiskowe. Objawy skórne zależne są przede wszystkim od reakcji alergicznych, które przebiegają w dwójaki sposób.

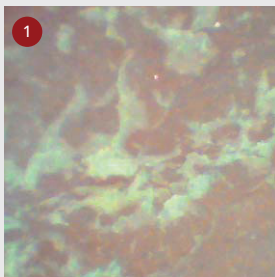
- **Tzw. mechanizm natychmiastowy alergii**, w którym wydzielana jest histamina, odpowiada za powstanie bąbli pokrzywkowych, obrzęków błon śluzowych, oczu, ust oraz silnego świądu. Taką reakcję wywołują najczęściej pokarmy, pyłki, środki zapachowe, niektóre leki.

- **Typ późny reakcji alergicznej** jest zależny od komórek Langerhansa obecnych w naskórku i odpowiada za pojawienie się rumienia, pęcherzyków i złuszczenia w miejscach kontaktu z alergenem. Alergenami kontaktowymi są m.in.: metale, barwniki, a także składniki podłoża kremów i maści. Główne objawy AZS: uogólniony świąd skóry, charakterystyczna lokalizacja zmian, nawro-

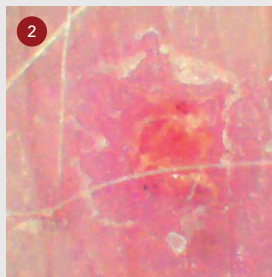
towy przebieg choroby oraz występowanie alergii w rodzinie.

Objawy dodatkowe AZS:

Suchość skóry (zdj. 1), związana z zaburzeniem składu płaszcza tłuszczowego skóry, rogowacenie przymieszkowe, zapalenia czerwieni wargowej i brodawek sutkowych, skłonność do bakteryjnych nadkażeń skóry (zdj. 2), przerzedzenie końcówek brwi (tzw. objaw Herthoga – zdj. 3), dodatkowy fałd skóry nad górną lub pod dolną powieką (objaw Dennie-Morgana), zacinienie okolic oczu, pogłębienie bruzd na szyi (zdj. 4), pogłębienie linii papilarnych oraz tzw. biały dermografizm (po niewielkim zadrapaniu skóry tępym narzędziem np. wyłączonym długopisem czy kluczem, po chwili pojawia się biała linia – zdj. 5). Choroba zaostrza się w okresach stresów psychicznych, w miesiącach bez nasłonecznienia oraz po ekspozycji na alergeny (zdj. 6 i 7).

1 Suchość skóry
– zdjęcie analizermem Nati

2 Nadkażenie bakteryjne
zmian skórnych
– zdjęcie analizermem Nati

3 Zmiany rumieniowe okolicy oka

4 Widoczne pogłębione bruzdy

5 Biały dermografizm

6 Zmiany rumieniowe
w zgięciach
łokciowych

7 Zmiany zapalne
na grzbietowej
części dłoni

KARTA WYWIADU

Zagadnienie	Opis przypadku	Uwagi
Warunki pracy/zawód wykonywany	Praca biurowa w klimatyzowanym pomieszczeniu, narażenie na stres nadmierne	Klimatyzacja potęguje suchość skóry, stres może zaostrzać zmiany atopowe
Czynniki ryzyka (użytki, nałogi, błędy żywieniowe, braki w zakresie zachowań prozdrowotnych, przeciążenia fizyczne i psychiczne, utrudnienia społeczne, zagrożenia w rodzinie chorobami dziedzicznymi)	Pali kilka papierosów dziennie, alkohol okazjonalnie, w rodzinie astma oskrzelowa	Obecność choroby alergicznej w rodzinie – jeden z objawów głównych AZS
Występujące choroby i problemy zdrowotne – przyjmowane leki przewlekłe, dorażne	Okresowo przyjmuje leki przeciwalergiczne	
Alergie i uczulenia	Pyłki traw, cytrusy, białko jaja kurzego	Nadwrażliwości na typowe alergen
Stan zdrowia (stan ogólny, świadomość, przebyte poważne choroby, zmiany skórne, protezy/implanty, dieta, problemy gastryczne, inne)	Stan ogólny dobry, okresowo świąd skóry	Objaw główny choroby
Styl życia: dieta, wysiłek fizyczny, sposób spędzania wolnego czasu	Odżywianie nieregularne, zbyt mała ilość spożywanej wody, hobby: podróże w egzotyczne części świata	Narażenie na nadmierną ekspozycję na światło słoneczne, może nasilać się suchość skóry
Pielęgnacja specjalistyczna w gabinecie/ośrodku SPA	Nie korzysta	
Pielęgnacja codzienna (mycie, kosmetyki pielęgnacyjne, specjalistyczne)	Używa emolientów poleconych przez dermatologa	
Kosmetyka estetyczna stosowana dotychczas	Nie stosuje	

Ad.2

Badanie skóry przy użyciu lampy lupy

Cechy	Opis
Barwa skóry/koloryt	Bładoróżowa
Ucieplenie	Nadmierne
Gładkość	Zaburzona
Obecność zmian skórnych	Zmiany zapalne w obrębie powiek (zdj. 3), zgięć łokciowych (zdj. 6) i na grzbietowej części ręki (zdj. 7), uogólniona suchość skóry
Zaawansowanie procesów starzenia się	Proces starzenia adekwatny do wieku, nasilone zmarszczki palacza i bruzdy nosowo-wargowe

Oglądając skórę gołym okiem, wyraźnie widzimy jej suchość, skłonność do podrażnień i stanów zapalnych. Liczne przeczosy, czyli uszkodzenia naskórka spowodowane drapaniem potwierdzają świąd – jeden z objawów głównych choroby. Już w tym momencie wiado-

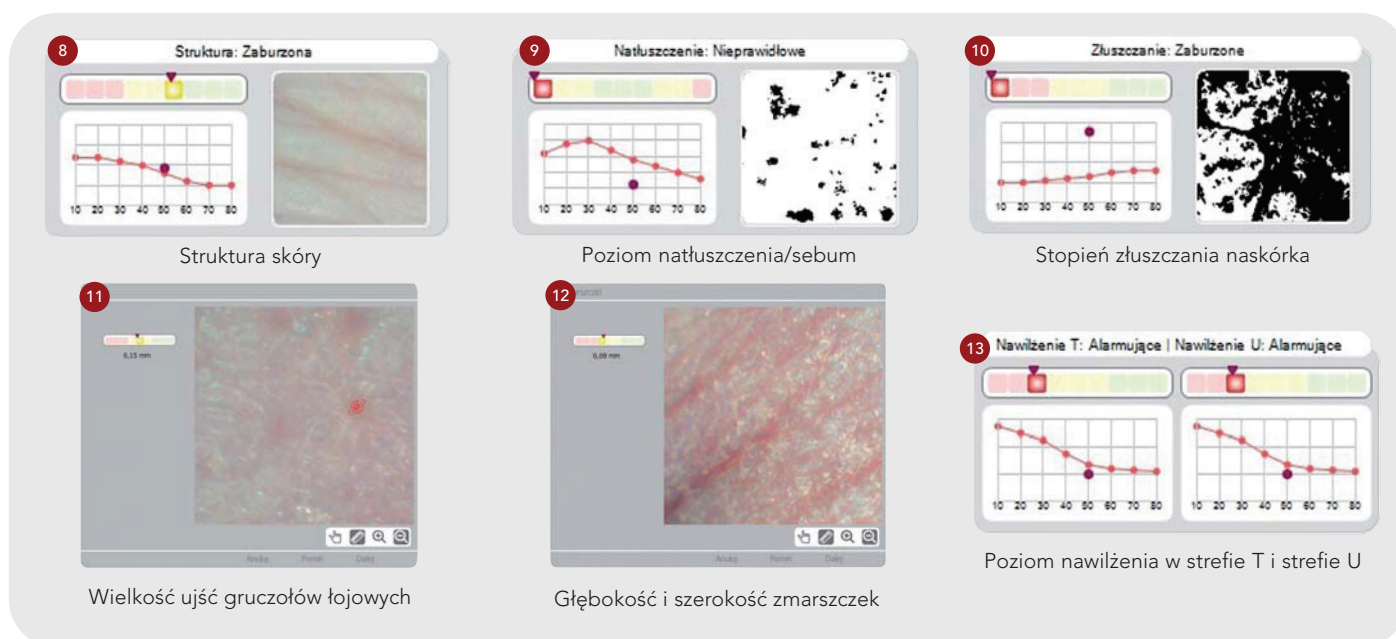
mo, iż w obrębie stanów zapalnych nie należy dodatkowo podrażniać skóry, a więc aplikować substancji zawierających kwasy, detergenty czy alkohol. Ważna jest także świadomość, że łatwiej tam dojść do ewentualnego wtórnego nadkażenia bakteryjnego.

Ad.3**Komputerowe badanie skóry**

Trzeci etap diagnozy skóry to analiza komputerowa. Analizer Nati firmy Beauty of Science wykorzystuje kamerę o 40-krotnym powiększeniu i fizyczny pomiar nawilżenia. Obiektywnie ocenia stan skóry klienta, pokazuje indywidualne potrzeby i określa

program pielęgnacji gabinetowej i domowej. Badane parametry: nawilżenie, struktura, natłuszczenie, złuszczenie, pory, zmarszczki. Dodatkowo wykorzystamy analizer do archiwizacji naszego przypadku (zdjęcia – 1 i 2).

Parametr	Dane	Opis
Struktura skóry (zdj. 8)	11 (w skali 1–14)	Struktura zaburzona
Poziom sebum (zdj. 9)	10% (norma 14–20%)	Natłuszczenie nieprawidłowe
Stopień złuszczenia (zdj. 10)	36,5% (norma do 15%)	Złuszczenie alarmujące
Wielkość porów (zdj. 11)	Średnica powyżej 0,15 mm	Pory normalne
Głębokość i szerokość zmarszczek (zdj. 12)	Powyżej 0,09 mm	Zmarszczki średnie
Poziom nawilżenia – strefa T (zdj. 13)	20% (dobre nawilżenie – powyżej 40%)	Alarmujące
Poziom nawilżenia – stefa U (zdj. 13)	20% (dobre nawilżenie – powyżej 40%)	Alarmujące

Pomiar wykonano urządzeniem Nati Skin Analyzer firmy Beauty of Science, wersja oprogramowania 1.0.11.

Ad.4.**Diagnoza – ocena stanu skóry**

Skóra atopowa – bardzo sucha i bardzo wrażliwa; dojrzała (kobieta) Badanie skóry okiem uzbrojonym i nieuzbrojonym oraz komputerowa diagnoza potwierdziły widoczne atopowe zmiany na skórze naszej klientki połączone z zaawansowanym procesem starzenia się skóry.

Poziom natłuszczenia i nawilżenia skóry jest za niski, wzmożone jest złuszczenie naskórka, co jest typowe dla problemu skóry

z AZS. Widoczne są zmarszczki na czole, bruzdy nosowo-wargowe oraz kurze łapki. Skóra jest bardzo wrażliwa i delikatna.

Ad.5.**Zalecana pielęgnacja kosmetyczna**

W okresie wiosennym warto zadbać o prawidłowe nawilżenie skóry. Najlepiej sprawdzają się preparaty w postaci emulsji olej w wodzie, czyli lekkie preparaty zawierające zarówno substancje rozpuszczalne w tłuszczach, jak i w wodzie. Doskonale nadają się pod makijaż, nie

obciążają skóry. Wybierajmy te produkty, które zawierają filtry UV na poziomie min. 30, gdyż we wszystkich miejscach stanu zapalnego może dojść do powstania przebarwień posłonecznych.

PIELĘGNACJA GABINETOWA

- Najważniejsze w pielęgnacji skóry atopowej są zabiegi o działaniu nawilżającym – preparaty z kolagenem, kwasem hialuronowym, mocznikiem do 10%, gliceryną, składnikami NMF.
- Równocześnie niezbędne jest uzupełnianie płaszcza tłuszczowego skóry – preparaty z NNKT, głównie kwasem gamma-linolenowym, ceramidy, cholesterol, skwalen.
- W przypadku zaostrzenia choroby składniki o działaniu łagodzącym – alantoina, d-pantenol, glicyna, azulen.
- Zabiegi anti-aging – kolagen, aminokwasy, elastyna, kwas hialuronowy, antyoksydanty (likopen, witaminy E i A).

Celem zwiększenia intensywności zabiegów zalecane jest stosowanie metod zwiększających penetrację substancji czynnych w głąb naskórka – sonoforeza, jonoforeza, terapia mikroigłowa, mezoterapia bezigłowa.

WAŻNE

W pielęgnacji skóry atopowej unikajmy złuszczeń mechanicznych (mikrodermabrazja, peelingi ziarniste i peelingi typu gommage). Nie stosujmy zabiegów z wykorzystaniem olejków eterycznych, produktów pochodzenia pszczelego, a w omawianym przypadku naszej klientki nie wykonujemy zabiegów z wysokim stężeniem witaminy C (alergia na cytrusy).

Promieniowanie słoneczne, zwłaszcza UVA działa przeciwzapalnie na skórę, hamuje aktywność komórek Langerhansa. W miesiącach jesienno-zimowych możemy polecić klientce kilka wizyt w solarium lub słoneczne wakacje, pamiętając jednak, że niewskazana jest nadmierna ekspozycja na światło słoneczne i solaryjne, gdyż potęguje suchość skóry i przyspiesza proces starzenia. W razie wątpliwości warto zwrócić się o pomoc do lekarza dermatologa – on zaplanuje właściwie dobrane zabiegi fototerapii.

PIELĘGNACJA DOMOWA

- Mycie twarzy/demakijaż – łagodny preparat o kwaśnym pH (mleczka, emulsje, płyny i żele micelarne). Unikać alkoholu etylowego, substancji ściernych.
- Na dzień – krem nawilżający z niewielką zawartością substancji tłuszczowych.

WAŻNE

W okresach zaostrzeń warto stosować preparaty zawierające wazelinę – tworząc film okluzyjny, chronią skórę przed wnikaniem alergenów i wyparowywaniem wody (skuteczność aż do 90%).

- Na noc – preparat półtusty o działaniu regeneracyjnym, zawierający aminokwasy, składniki NNKT, ceramidy, antyoksydanty, witaminy A i E.
- Raz w tygodniu delikatny peeling enzymatyczny skóry twarzy.
- Niewskazane są długie kąpiele, zwłaszcza w ciepłej wodzie.

WAŻNE

Preparat nawilżający (emulsja lub balsam do ciała) musi być nałożony bezpośrednio po osuszeniu ciała (do 3 minut).

Ad. 6

Zalecane zabiegi dermatologii estetycznej

Zabiegi dermatologii estetycznej pozwalają poprawić kondycję skóry, dostarczają substancji, które zatrzymują wodę w głębszych warstwach skóry, przez co skóra stanie się bardziej odporna na podrażnienia i czynniki alergizujące.

Naszej pacjentce polecamy:

- Nawilżenie skóry kwasem hialuronowym wprowadzanym metodą mezoterapii igłowej. Równocześnie warto zabieg ten wykonać na szyi, dekolcie i grzbietach dłoni.
- Wypełnianie bruzd i zmarszczek palacza usieciowanym kwasem hialuronowym.
- Likwidację zmarszczek mimicznych za pomocą preparatu toksyny botulinowej.

WAŻNE

Atopowe zapalenie skóry nie jest przeciwwskazaniem do zabiegów dermatologii estetycznej.

Kwas hialuronowy nieusieciowany stosowany jest w zabiegach mezoterapii celem nawilżenia i odświeżenia skóry. Dzięki jego właściwościom skóra wydaje się młodsza, jędrniejsza, zatrzymuje większe ilości wody, co w atopowym zapaleniu skóry jest podstawą pielęgnacji. Preparaty z gęstszym, usieciowanym kwasem hialuronowym stosowane są do wypełniania bruzd i głębokich zmarszczek oraz do zabiegów uzupełniających wolumetrię twarzy. Zabiegi te nie wymagają specjalnego postępowania przed zabiegiem, po ich wykonaniu zaleca się spożywanie większej ilości wody, aby doszło do uwodnienia kwasu hialuronowego. Gwarantuje to lepszy i dłuższy efekt wykonanych procedur.

Toksyna botulinowa powoduje relaksację mięśni, przez co niweluje zmarszczki powstałe w miejscach mimiki naszej twarzy. Zmarszczki mimiczne to pierwsze objawy procesu starzenia, mogą pojawić się już u osób około 25-28 roku życia. W miarę upływu czasu utralają się, tworząc głębokie bruzdy. Wczesne zastosowanie preparatów toksyny botulinowej powoduje opóźnienie się czasu utrwalenia zmarszczek, a więc jest profilaktyką ich powstawania. Efekt tego typu zabiegów utrzymuje się około 6–9 miesięcy. Są to zabiegi wykonywane tylko przez odpowiednio przeszkolonych lekarzy. Bezpośrednio po zabiegu, na parę godzin zabronione jest masowanie miejsc iniekcji, picie alkoholu, korzystanie z sauny, solarium i uprawianie sportów.

Dr n. med. Danuta Nowicka, specjalista dermatolog. Asystent Kliniki Dermatologii, Wenerologii i Alergologii we Wrocławiu, wykładowca Wyższej Szkoły Fizjoterapii we Wrocławiu, kierunku kosmetologia. Prowadzi własny gabinet dermatologii estetycznej. Autorka podręczników: „Dermatologia dla studentów kosmetologii” oraz „Choroby łojotokowe skóry. Procedury zabiegów kosmetycznych”.
www.danutanowicka.pl

Program diagnostyka kosmetyczna – materiał filmowy w formie e-lekcji dostępny na portalu www.ekosmetyczki.pl
Przy badaniach wykorzystano urządzenie firmy Beauty of Science www.bofs.pl